

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

Redactor:
SEBASTIAN BORNEMISA

Cuprinsul:

Al. Ciura: O poveste, care nu s'a spus.

Ecaterina Pitiș: Când prind acum condeii, poezie.

Victor Branice: Amintiri din închisoarea de stat.

Radu Mărgean: Nocturnă, poez.

A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman.

Oct. Lupeanu: Numai noi, poezie, trad.

Noli: Femeia și turistica.

FLORI DE-O ZI: * * * Carnegie.

ILUSTRĂȚII

SCRISORI DELA REDACȚIE

GHICITURI ILUSTRATE

„COSINZEANA”

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMÂNALĂ

având colaboratori regulați pe: *Ion Agârbiceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ion Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, A. Cotruș, Ion Dragoslav, P. Dulfu, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. N. Hârsu, Liviu Marian, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, Vasile Stoica, D. Tomescu, Gavril Todica, Viora din Bihor*, și alții — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria . cor.	3—
Pe $\frac{1}{2}$ de an ” ” ” ” ”	6—
Pe un an ” ” ” ” ”	12—
Pentru străinătate pe trei luni . . .	5—
” ” pe jum. de an . . .	10—
” ” pe un an . . .	20—

Abonamentele se plătesc înainte.

Pe credit revista nu se dă nimănui.

Premiile „Cosinzenei”.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază nuzuința noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana” o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultivă dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA”

Orăștie—Szászváros.

Din

„Biblioteca scriitorilor dela noi”,

în care se vor tipări rând pe rând toți scriitorii români din Ardeal, Țara Ungurească și Bănat, morți și în viață, a apărut întâiul număr:

ALEXANDRU CIURA: AMINTIRI

Volumul are 264 pagini și cuprinde 27 nuvele, a căror subiect e luat din viața nenorociților noștri morți din Munții Apuseni și din viața autorului. Bucățile sunt scrise în o limbă neaoșă românească și cu multă putere și limpezime, că fiecare bucată te captivează, și-ți lănțuie interesul, procurându-ți o rară mulțumire sufletească.

De mult n-a apărut la noi la Români o carte așa de frumoasă și aparaja ei, mai ales, că-i tipărită la noi în Ardeal, și e frumos tipărită, e adevărat eveniment pentru literatura noastră națională din Ardeal.

Se poate comanda dela „*Librăria Națională*” S. Bornemisa, Orăștie (Szászváros), în editura căreia a apărut. Prețul unui ecsemplar e cor. 1'60 + 20 bani pt. porto. La comande de peste 10 ecsemplare se acordă un rabat cuvenit!

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

O POVESTE, CARE NU S-A SPUS

de AL. CIURA

Termometrul și-a pierdut nădejdea. Are el obiceiul de a se plimbă după o anumită regularitate în fiecare parte a anului, și nu încalcă bucuros aceste cadre. Mai ales în timp de iarnă, nu. E un anotimp așa de impunător iarna, încât nu se prea dă bucuros la caprișii ca acele ale primăverii, sau la mofsurile cu cari se mândrește toamna.

Ca un simbol al bătrâneții, iarna își păstrează calmitatea și numai arare își iese din sărite, ca să se adeverească zicătoarea, că nici părul cărunt nu e dovadă deplină, că patimile omeniești s'au stins deodată cu el.

Reminiscențe de caprișii mai tulbură din când în când și vărfurile craterilor stinși, acoperiți cu nea. Puțin lucru, de-alcum: un sul de fum, un bubuit frânt în adâncuri — și totul reîntră în calmul de mai nainte.

*

Vin însă zilele amăgitoare ale lui Faur. Soarele își mărește căldura, cercând să strivească stratul de zăpadă, în căutarea dragei lui primăveri. Ghiociei și viorele își ridică căpșorul de sub ghiața topită, amăgiți de căldura mincinoaselor raze de aur. Baba Dochia își strânge mai bine cojoacele, râzând în fața acestor opintiri, și asvârle asupra lumii nămeși de zăpadă, dând drumul celor din urmă vânturi, cari îi mai stau la îndemână în peștera lui Moș Gerilă.

Încăerarea decurge cu multă îndârjire, până ce iarna să se dea biruită.

*

E o obtindere aceasta, o necuviință tinerească, când nu i se îngăduie bătrânei ierni să domineze în liniște și tihnă.

Oricât de dragă ne-ar fi primăvara, trebuie să înțelegem, că iarna încă își are drepturile ei ficsate de veșnicul Kronos, care iubește deopotrivă pe toți patru copiii săi, atât de certafi între sine.

Iarna — săraca — își are ea poezia ei.

Să ne aducem aminte de simțământul înduioșător, ce îl încerci, când aprinzi cel dintâi foc în cuptor. Noaptea s'au lungit așa de mult; afară viscolește. Nu mai e chip, să ieși în lume; te strecoari doar pe o

clipă-două la casină, apoi o iei binișor către casă. E cald și e bine aici. Resfoiești gazetele în tihnă și deschizi biblioteca. Ce de prietini te așteaptă aici, prieteni iubiți, pe cari i-ai dat uitării. Mai înainte, câtă vremea firea avea pentru tine atâtea amăgiri — nu te prea gândiai la acești prieteni, zăvoriți între rafturile prăfuite. Acum însă, că firea și-a ascuns comoara de frumseți, resfoiești paginile uitate și ele îți dau mângăieri, cari întrec adese frumseța orbitoare a firii. Recetești volume, pe cari le-ai celit în vârsta înfăieii tinereții, îți amintești de sublinierile de demult și, zimbești cu milă de visurile tinereții tale, cari s'au spulberat rând pe rând, clipă de clipă. Tei apoi volume mai nouă; te adăpi sufletește și închizi ochii, complectând așa restul poveștii... Focul bubuie în sobă, flacări jucăușe sburdă pe perețele din față și tu cetești fericit, în îmbrățișarea prietenoasă a căldurii lingușitoare.

Dacă te-ai încumetat să scrii și tu ceva vreodată, resfoiești prin colecții vechi de jurnale și reviste — e un deliciu acesta — și treci prin sita judecății tale potolite, articole de tinereță, visuri de dragoste, atitudini de uriaș imberb, cari te prindeau bine odată, dar astăzi îți provoacă un zimbet de îngăduință. Rămâi uimit de lucrurile scrise de tine și te gândești, cu o nuanță de maliție, la încurcătura bietului biograf, care va încerca odată să-ți reconstruiască viața din tot ce ai scris!

Iar noaptea când vine — și ceața se lasă...

ascuți bubuitul focului, cum s'idează crivățul de afară, care ține să se afirme și el, zgâțând geamurile și urlând prin coșuri.

Te gândești la oamenii mai săraci ca tine — ești doar singur sărac — la cei-ce n'au straiet călduroase, nici vreascuri în vatră, si-ți vine așa o milă pentru oamenii, cari sufăr de frig și de foame, cari dorm pe o mână de pae și degeră toată noaptea, în vreme ce viscolul le îngheață visele de geamuri, în flori de ghiață.

Te gândești la oamenii, cari înghiață, ori îi sfășie lupii.

*

Iată, mi-a venit în minte povestea, care nu s'a spus. E povestea jalnică a unui preot luteran, pe care l-au mâncat lupii. Ai citit-o și dta, cetitorule, dar îndrăznesc a fi-o împrăștiată în amintire, căci aparține romanticismului iernii, și ar fi păcat să dăm în primăvară, fără ea.

Cum zic, preotul săsesc din cutare sat, s'a dus în satul vecin, având o daraveră cu popa cel românesc. Acesta îl primește bine și, până una alta, suflă ei vreo două cane de vin încălzit. La despărțire popa îi zice: „Ștăi, domnule Michel, până dimineață aci. Te culci în cancelaria mea și nu plecă pe un viscol și pe o întunecime ca asta, că dai de belea. Te pomenești, că dau lupii peste dta și te prăpădesc“.

Sasul nu vrea să mai stea odată cu capul. Înhamă calul și pleacă.

Atunci părintele rămas singur, ia o coală de hârtie și scrie unei gazete. Zimbește întâi, înmoaie peana în călămară, și scrie, zimbând tot mai pronunțat.

Peste două zile lumea cetește în gazete, cum preotul săsesc din cutare sat, a fost surprins noaptea de o haifă de lupi, cari l-au sfârticat în bucăți, rămânând pe urma lui numai o ciubotă (cealaltă vor fi mâncat-o lupii, după toată probabilitatea!) și — ochelarii. Lumea se crucește, se înduioșează: vai săracu de el! Cine dracu l-a pus, să umble noaptea prin pădure? Și dacă ești mai reflexiv, tragi și o concluzie fatalistă: de geaba! Ți-e scris să mori, și când ți-a sunat ceasul, dacă mai ai zile, vin lupii și te slășie cu siguranță.

După două-trei săptămâni, când te abați pe la oraș, cu cine te întâlnești în cel dintâiu birt?

Cu popa cel de sas.

Te freci la ochi, îți faci o cruce în taină și-l privești încă odată. Îl saluți cu sfială „Gandoch“; el îți răspunde cu un zimbet, înfinzându-ți mâna. Îl pipăi bine, vezi că e carne și oase — și rămâi cu gura căscată.

Sasul înțelege, și râde cu toată inima:

— Eu nu muncat lupu... Popa vosî făcut viș prost!

*

În realitate, părintele a făcut o glumă foarte bună. Se va fi gândit: oare ce-o păși sasul meu pe-o vreme ca asta? N'a putut rămâne cu mine? Să știi că îl sfășie lupii.

Și a scris povestea jalnică, pe care a crezut-o și el pe jumătate, iar cetitorii au crezut-o pe deantregul.

E o poveste jalnică, cu zăpadă, cu viscol, cu lupi flămânzi, cu o ciubotă și o pereche de ochelari, ce au rămas în urmă...

Și cum povestea asta nu s'a scris în iarna asta — eu cel puțin n'am citit-o, deși o așteptam de luni de zile — mi-am îngădui să o reproduc, atrăgând atenția gazetarilor noștri asupra ei.

Poate îi vor lua folosul încă în aceste câteva săptămâni ce restează din iarnă; dar sper că la iarna viitoare, de vom ajunge cu pace, o vor utiliză-o negreșit.

O O O

Când prind acum condeiul...

ECATERINA PITIȘ

*Când prind acum condeiul și-ncep cu drag a-ți scrie
Se zugrăvește-o mână de umbră pe hârtie,
Și tremură și caută și nu-nțeleg ce vrea,
Dar face tot aceea ce face mâna mea.*

*Ea-mi știe orice taină, stăpână-i peste toate,
Pe ochi de mi s-așează, mi-i tulbură cât poate,
De cântecele mele, de tristul meu noroc,
De tot ce fac în viață, eu simt — își bate joc.*

*Vezi, mâna asta neagră, ea singură-i de vină,
Că-mi pier atâtea visuri clădite din lumină,
Că rup atâtea fire de aur scump, când țes,
Și-atâta dor în suflet rămâne ne-nțeles.*

*Să nu te miri, deci dragă, că slova-mi este rece,
Că dragostea din rânduri a prins de-un timp să sece,
Să nu te miri că doru-mi și gândul mi-e pustiu,
Căci mâna cea streină mi-ajută-acum să scriu.*

O O O

Amintiri din închisoarea de stat

VICTOR BRANISCE

Cine a avut fericirea să fie trecut pentru câțva timp în cataștilele direcțiunii închisorii de stat din Seghedin ca „oaspe“, își va reaminti desigur nopțile prime petrecute sub zăvor și cu deosebire noaptea primă.

E cam mult de-atunci, dar și azi încă par-că simt impresiunile ciudate pe cari le-am avut în prima noapte durmită, sau mai bine zis nedurmită, în odaia zăvorâtă. Sosisem în temnița de-aici într-o dup-amiază de Novembre. O ploaie mărunță căzuse toată ziua. Hainele îmi erau ude, zgriburam de frig și posomorât ca vremea tristă îmi eră și sufletul, cu toată dragostea și căldura, cu care mă întimpinără frații de-aici.

Cum să se și furișeze vreo rază de căldură în sufletul meu posomorât? Eră doar prea izbitoare deosebirea între eri și azi, între libertate și închisoare, eră prea dureroasă trecerea dela lumina dătătoare de viață la întunerecul negru al nopții! Deabea așteptam ceasurile 7, ca să mă văd singur. Doream să mă reculeg, să mă liniștesc. În acelaș timp simțeam și oboseala zilelor agitate din urmă: nu dormisem câteva nopți, și făcusem o lungă călătorie, dela granița îndepărtată a Ardealului nostru, până în fundul „alföldului“ unguresc.

Sosi în fine ceasul 7, sergentul deschise ușa celulei Nr. 1, și după un scurt „Jó estét“ și un și mai scurt „Jóczakát“ închise ușa și întoarse cheia de două ori în broască... Eram sub zăvor!

În amintirile sale despre lunile petrecute la anul Domnului 1893 în celula Nr. 1 de aci, bătrânul poet și literat slovac Svetozár Hurban Vayansky asămănase zgomotul produs de învârtitul cheii în broasca ușii cu sunetul: șciuc-șciuc. De-atunci până la sosirea mea aici trecuseră mai bine de 15 ani. Broasca ușii și cheia se mai tociseră în decursul anilor scurși, căci — după cum spun pandurii, — celula Nr. 1, fiind cea mai a-

*Ion Luca Caragiale,
după cea mai nouă fotografie, pe care ni-a pus-o la dispoziție
un prieten al scriitorului.*

propiată de portalul închisorii, a fost cea mai populată. Prin urmare cel mult două săptămâni la an, dacă rămânea fără „stăpân”. Să luăm deci în medie 350 zile la an, să înmulțim acest număr cu 4, — căci de 4-ori se învârtea pe zi cheia în broască: de două ori dimineața la 6, și de două ori seara la 7, — și vom avea într-un an suma rotundă de 1400 învârtituri de cheie, iar în 15 ani suma respectabilă de 21.000.

Știut fiind, că nimic nu ține vecinic, că nimic nu rămâne nou, căci dintele vremii e necruțător — astfel și biata cheie și broască a celei Nr. 1, din nouă ce-a fost s-a mai tocit, iar sunetul șciuc-șciuc, ficsat de „agitatorul” slovac de pe vremuri, s-a tot discordat an de an, până ce s-a transformat în sunetul mai puțin „armonic”, dar cu atât mai strident: serrrâți-serrrâți... Cel puțin așa l-am auzit și înțeles eu în acea seară tristă de Novembre și-l ficez și eu la rândul meu pe hârtia răbdurie pentru generațiile viitoare, cari vor da pe-aici după alți 15 ani, ca să constate iarăș la rândul lor întrucât s-a mai discordat sau acordat acel sunet.

În sfertul prim de ceas petrecut sub zăvor, urechile îmi țâuiau de o muzică de tot ciudată. Aveam senzația, că un cor nevăzut esecută în toate scalele și gamele, începând dela cel mai fin pianissimo până la cel mai asurzitor fortissimo, melodia lui: serrrâți-serrrâți... Când încetă corul, se ivea câte-o voce solo, când de sopran, când de bas, când de alt, când de tenor, care ducea serrrâț-ul în scara cromatică câte 5 octave până la cele mai necrezute înălțimi, pentruca în procsimul moment să se scoboare dela înălțimile prețipișe cu o repeziciune vertiginoasă până în fundul pivnișii. Și deslușiam perfect emiterea tonurilor, creșterile, descreșterile, chichsurile... eram doar membru al corului bisericeii Sf. Nicolae din Brașov și elevul maestrului Dima.

Cam după un sfert de ceas încetase acest concert straniu. Începui să mă liniștesc. Desfăcui geamantanele și începui să-mi așez în dulapul și pe mesicioara din noua mea locuință, cărțile, hainele și albaturile, împachetate cu atâta grije și desigur cu și mai multe suspine și gânduri de mâna iubitoare a mării. Când am isprăvit cu despachetatul, m-am pus să iau în samă mobilele din jurul meu. În colțul spre fereastră un dulap, în celalalt un cuier, în colțul la dreapta ușei o sobă, în care ardeau triști câțiva cărbuni de piatră, în stânga ușei un spălător, dealungul zidului din față un pat de fer, deasupra căruia atârna în loul chipului sfânt din casa creștinului, tabla cu cei 25 ȘȘ. ai „házirend“-ului nostru, lângă el un termometru, iar în mijlocul odăii o măsuță de lemn și două scaune.

Deasupra mesei atârna o țevă lungă, conductul gazului aerian, de care eră fixată o lampă. Când am zărit țevia aceasta, simții că mă cuprinde o neliniște din ce în ce mai mare. Îmi adusei aminte de moartea grozavă a unei familii de meseriași harnici, cari locușeră mai acum doi ani în suteranul aceleiaș case, în care locuisem și eu. Crepând peste noapte, în urma gerului, țevia conductului gazului aerian, care hrăneă felinarele din stradă, gazul străbătuse peste noapte prin zidul locuinței acelei familii nenorocite, care dimineața fu găsită asficsiată: o mamă, o copilă drăguță, și bărbatul. Catastrofa aceasta mă emoționase atunci grozav, n-am putut dormi câteva nopți, și aducându-mi în aceste clipe aminte de acei oameni cinstiți, victimele gazului otrăvitor, simțeam pătrunzându-mă fiori reci!..

Oare nu mi s-ar putea întâmpla și mie aceiaș pacoste? Oare țevia asta afurisită, care atârna de-asupra mesei, n-ar putea să crepe și să inunde peste noapte odaia cu gazurile pustiitoare?!

M-am urcat pe masă și am început să ecsaminez cu mare băgare de samă țevia. Părea nouă și întregă. Începui apoi să învârt robinetul. Lampa se stinse. Aprinsei un chibrit și-l ținui de-asupra sticlei. Gazul nu luă foc, semn că ventilul funcționă bine. Am mai repețit apoi de câteva-ori experimentul și, în cele din urmă m-am liniștit.

Când încep să-mi fac toaleta de noapte — simțesc deodată mirosul cărbunilor de piatră din sobă. Drace-mi-te! Altă belea, alt gaz otrăvitor! Deschid soba. Din cei câțiva cărbuni jumătate stânși, se desfăcea un nor sur de fum și gazuri, cari, când deschisei ușița, tăbăriră afară... Ce eră de făcut? Sau să aștept până ce vor arde cu totul afurisiții aceia de cărbuni, sau să-i stâng? După o scurtă chibzuire mă decid să-i stâng. Prind sticla cu apă de pe masă și hârșt! trag un duș prin gura sobii... O sfârăitură șișăitoare... apoi suluri de fum negru și gazuri penetrante, ce năpădeau prin gura sobii și prin crepăturile hoarnelor în odaie.

Eram să mă înec. Pun sticla cu apă pe masă, sar la fereastră și o deschid. Fumul și gazuriile se resfirau cu încetul, luând drumul pe fereastră afară, în același timp însă pătrundeau în odaie în cantități cu atât mai mari, umezeala și frigul. Mă îmbrac din nou și iau paltonul pe spate. Aerisirea odăii în urma experimentului meu, durase mai bine de o jumătate de ceas. Când am închis geamul, cărbunii se stinseră, ce-i drept fumul și gazurile deasemenea dispărură, în schimb însă mă pătrușese frigul, de-mi clănțăneau dinții în gură.

M-am desbrăcat, am stâns cu mare băgare de seamă lampa și m-am vârit sub plapomă. Nu știu cât voi fi stat așa. Deodată mi se pără că aud în hor-

nul din odaia alăturată un pâlăit curios. Îmi scot capul de sub plapomă și trag cu urechea. Deslușesc tot mai lămurit acel zgomot pâlăitor... Doar nu s-o fi aprins cumva hornul vecinului de-alătura!! Sar din pat și căutând prin bezna chibritele de pe masă, răstorn sticla cu apă. Altă belea! În fine găesc chibritele și fac lumină.

Pe masă inotau cărțile și hărțile într-un lac de apă, care se scurgea încet pe podele. Așez în grabă cărțile și hărțile de pe masă pe cele două scaune, trag cu palma de câtevoari peste masă, ca să se scurgă mai repede apa, și încep să mă preumblu agitat prin odaie. Gândul sinistru, că în miezul nopții s-ar putea isca cumva un foc din odaia vecinului, mă scoase din fire. Dau la ușă — ușa încuiată, deschid fereastra — mă întâmpină rânjind grațiile negre de fer. Nici o scăpare! Încep să trag cu pumnii în zidul vecinului, doar-doar îmi va răspunde. Ași, ți-ai găsit-o! Nici un răspuns! Vecinul pe semne durmea ca sacu, era doar de vre-o 4 luni pe-aici...

În fine — iată scăparea! Zăresc lângă ușă soneria electrică...

Să sun, sau nu?! Îmi veni în minte fără voie începutul celebrului monolog alui Hamlet; A fi sau a nu fi?!

Pâlăitul din hornul învecinat par'că mai încetase. Îmi eră apoi oareșcum rușine să pun în mișcare soneria și să alarmez pe pandur tocmai în prima noapte a șederii mele aici. Stau câteva clipe cu mâna întinsă, gata să apăs butonul... apoi mă reculeg și-mi zic cu o hotărâre eroică: Dacă-i vorba să mă fac scrum, apoi cel puțin nu mă prăpădesc singur. Ardem cu toții în companie și împreună cu casa asta afurisită! Fire-ar al... cine a mai iscodit-o și ridicat-o! Am început să mă liniștesc, cu deosebire la gândul, că dacă n-a luat foc până acum închisoarea asta, nu se va aprinde tocmai în prima noaptea a sosirii mele aici!

Stâng din nou lampa, deastădată cu mai puțină grijă — devenisem dintrodă nepăsător — și mă vârâi iarăș sub plapomă. Când am adormit, nu știu; îmi aduc însă aminte că, dimineața pe la 6 când îmi pătrunse la urechi *scrrăt-scrrăt-ul*, mă trezisem dintr-un somn foarte neliniștit. Eram obosit ca vai de mine! M-am întors pe partea cealaltă și am durmit până la 9, când tăbăriseră în odaie vecinii, ca să mă salute după prima noapte petrecută sub zăvor.

De-atunci multe nopți am mai petrecut în odaia mea de-aici. Scărțăitul cheii în broasca ușii nu mă mai supără, iar la posibilitatea unui foc, sau a unei asficsieri prin gazul aerian, sau cel de cărbuni, nu mă mai cuget. Toate cele de-aici îmi par azi atât de sine înțelese!

Cam la 2 luni după acea primă noapte, pandurul, fie din zăpăceală, fie din alt motiv binecuvântat, a tras într-o seară chieia din ușă fără s-o zăvorească. Închisese toate celelalte uși, apoi ușa coridorului nostru și plecase în odaia sa. Deși mă decisese să nu mai bag în seamă zgomotul produs de învârtitul cheii, în acea seară simțeam că ceva nu e în regulă. Pusei mâna instinctiv pe clampa ușei, o apăsai și, ușa se deschise — spre coridorul întunecat. La început izbucni într-un răs infundat și îmi veni să mă furișez prin coridor și să dau câteo serenadă pe la ușile tovarășilor închiși. M-am resgândit însă și stam zăpăcit în mijlocul odăii, uitându-mă în bezna coridorului, neștiind ce să încep. Nu mă simțeam deloc bine, ba par'că mă apucă groaza când mă uitam la întunerecul din

pragul ușii... Am apăsă soneria și am rugat pe paznicul speriat și surprins, să mă încuie...

Ce ciudată mai e și firea omului! În primele sări ale internării mele aici îmi venea să țip de ciudă, când mi se zăvoreă ușa, iar la câteva săptămâni îmi eră... frică să dorm cu ușa nezăvorată!

O O O

NOCTURNĂ

RADU MĂRGEAN

Tu dormi acum, frumoasa mea copilă,
Și nu auzi cum geme vântu-afară,
Tu dormi acum, frumoasa mea copilă,
Și-atâtea vise dulci te înfioară.

Vezi Feți-frumoși și mândre Cosinzene
Cum se strecoară-n jurul tău agale,
Și fără scaldate-n raze de lumină
Tu vezi acuma-n visurile tale.

Eu stau tăcut, cu capu-n mâna dreaptă
Și ochii mei se perd așa-n neștire,
Eu stau tăcut, gândindu-mă la tine
Și la vieța mea fără de iubire.

Prin geamul meu pătrunde tainic luna
Și raza ei în ochii mei se frânge,
Prin geamul meu pătrunde luna tainic
Și-mi vede-n ochi amarul cum s-astrânge.

Dormi suflet bun, comoara mea aleasă,
Să nu auzi, cum geme-afară vântul,
Să nu auzi căințele haine
Cum vin să-și sape-n pieptul meu mormântul.

O O O

MISTERUL POETULUI

Roman de: ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 7 —

VII.

Îndată ce sună, mă dusei la cină, deși nu simțiam nevoia mesii. Ea nu veni decât târziu, cam pe la sfârșit. Schimbă câteva cuvinte cu Mrs. B., doamna cu parfumul de roze și deodată mi-aruncă o privire, înroșindu-se, ca și cum eu aș fi putut prinde vreuna din vorbele lor; eu însă mă folosiam de acest neobișnuit dialog, pentru a putea s-o privesc în libertate, și eram atât de pierdut în chipul ei, în mâna ei distinsă, în cântarea glasului ei, încât nu mai puteam să iau aminte și la înțelesul cuvintelor ei. Mai mă privi încă de câteva ori, dar poate mai puțin ca în ziua dinainte. Îndată, după ce sfârși cu cina, dispărură și coborî din nou după o jumătate de ceas. Prietena ei îi propuse o mică plimbare. Ne văzuse pe semne stând de vorbă împreună, înainte de cină, căci, trecând pe lângă mine, mă întrebă cu un ton de prietenie: veniți? Din partea Mrs. Yves n'avui nici un semn și nici un cuvânt; totuși, primii numai decît, și apucarăm împreună pe pitoreasca potecă, care duce

printre castani spre Lanzo. Mrs. B. vorbiă mult, dar nu-mai englezește; mie-mi eră greu să vorbesc limba engleză și și mai greu s-o înțeleg. Doamna zimbă și mă îndreptă foarte binevoitor, ori de câte ori greșiam. Yves tăcea aproape mereu, și nici eu nu știam cum să încep vorba; eră însă în tăcerea noastră un fel de înțelegere ascunsă, care-mi părea cu mult mai dulce decât un dialog neînsemnat. Încurând ea dete semne de oboseală; poposirăm în iarbă, la picioarele unui castan. Supt brăul întunecatelor păduri, cari înveșmântă muntele, zimbău livezile și grânele de aur pe lanul deschis până la cercul din față al dealurilor învălmășite, cari fumegau în licăririle înserării, până departe, în seninul adânc al răsăritului. Doamna B. vorbiă întruna despre Firenze, unde-și petrecuse iarna; eu n-o ascultam, și nici chiar Mrs. Yves.

Mi-se părea că gândurile noastre sunt așa de înlănțuite, în cât și ea, ca și mine, trebuia să simtă farmecul acelei poezii ușoare, care se desfăcea din întreaga priveliște. Acum ochii noștri se întâlneau mai des, și privirile mele ziceau: „mă iubești?“ și ale ei răspundeau „da“. La întoarcere, îi dedei brațul; tovarășa noastră mergea înainte, la câțiva pași. Mergeam încet; eră așa de dulce apropierea, mireazma și căldura ființei ei! O rugai cu patimă, să-mi spună ceea ce mai înainte nu îndrăznise.

— Nu pot — zise ea. — Încă nu îndrăznesc, și și cred că nu voi îndrăzni niciodată. Poate numai în scris voi putea.

— Să-mi fie frică zisei — de această taină? Îmi va nimici nădejdea? Îmi va răpi ea viața?

Brațul ei tresări, și mâna i se mișcă tremurător, ca și cum ar fi fost prinsă într-un curent electric.

— Dvoastră nu trebuie să pierdeți nimic pentru mine — răspuse Violet, cu glas tremurând. — Eu nădăduesc, că dvoastră veți găsi alta mai liberă și mai demnă. Mă tem să nu fi fost eu vinovată, dacă dvoastră simțiți și spuneți acum aceste cuvinte, dar eră o vină nespuse de dulce, și apoi, vezi, trebuia să ne despărțim așa de repede și pentru totdeauna. Dvoastră mi-ați povestit că ați visat, și mie mi se pare că trăesc în lumea unui vis, că sunt și, nu mai sunt aceeași ființă de mai înainte. Știți, ca într-un vis.

Poteca noastră trecea pe lângă staulul de asini, cari se închiriază de obicei la oaspeții Hotelului Belvedere. Mrs. B. se oprise să vorbească cu stăpânul. Noi trecurăm înainte. — Acum — reluă Violet, când ne îndepărtarăm în de-ajuns, — înțeleg că trebuie să scriu acest lucru. Nu e o taină, dar e un lucru pe care dvoastră nu-l știți, dar trebuie să-l știți. Cartea dvoastră *Luisa* mi-a pricinuit o impresie adâncă, mai puternică decât v-am putut spune până acum, și prietenia dvoastră mi-e atât de dragă; ar fi o mare durere pentru mine, nu numai dacă dvoastră mă veți uita, ci și dacă mă veți judecă greșit! Eu plec încurând, și niciodată nu vom mai avea prilejul să lămurisc aceste lucruri.

Mă cuprinse un frig de moarte, și abia putui să-i răspund că niciodată, dar niciodată n-am s-o uit și că

acum doriām într'adevăr să fiu înmormântat supt stânca de sus, cu cât mai curând, cu atât mai bine.

Mâna ei strânsă îmi cuprinse brațul.

— Nu — zise ea. — Nu vreau! Nu vreau!

În clipa aceea ne-ajunse din urmă doamna B., și nu ne mai lăsă până la hotel. Mrs. Yves se sui numai decât în camerile ei, iar eu alergai să mă închid în odaia mea. Aci mă simțiam descurajat, aci zbuclă în mine fericirea de-a fi iubit. Nu, zisese Violet, nu vreau! Lui condeiu și scrisese aceste versuri:

Ah! nu. Dacă tu mă iubești, aş vrea
Să mă odihnesc într-o vale adâncă,
Să n-am nici piatră și nici cruce,
Și locul odihnei să-l știi numai tu.

Și veacul acesta răutăcios
Nu te-ar mai bănuî atunci cu mine.
Va zice numai atât: femeia cea rece
S-a prefăcut în undă în sânul Alpilor.

Pe malul umbros al torentului
Ea se joacă de-a iubirea cu undele apei;
Se întinde leneșă pe pătură de mușchi
Și inima ei și-o dă pustietății.

Iubita mea! Voi fi în zburdalnica
Fierbere a undeî care aleargă
Cu un dulce svon de sărutări,
Etern ca veșnicia.

Iubita mea! Voi fi în mușchiul
Care-ți leagănă trupul tău ușor,
Și la urechea ta mică, eu voi șopti
Dulcea și nebuna mea dorință.

Voi fi în mireazma ciclamelor
Pe care tu le iubești; în soarele limpede
De amiazi, care se strecoară prin frunziș
Ca să-ți învalue trupul în desmierdări de căldură;

În cerul pe care tu îl contempli
Căutând speranța și credința,
În vântul care suspină
Trecând pe lângă tine, iubita mea...,

pe care le repetai de sute de ori stând la fereastră și privind-mi stânca înfășurată în poale de lună. Mă hotărî să i le dau a doua zi dimineața. O! cum aș fi vrut să le aibe atunci, numai decât! Îmi închipuiam cu înfrigurare aprinsă, că va fi pătrunsă de înduioșare și că se va plecā iubirii. Unde erā atunci, amintirea visului meu, amintirea abisului întunecat și a puterii mântuitoare care mă ridicā din adâncimile lui? Nu mai mi-aduceam aminte de nimic, nu mai mă gândiam la piedeci cunoscute, sau tainuite, îngăduite sau neîngăduite; nu aveam în minte de cât chipul ei gingaș, făptura ei mlădie, glasul, mâna, al cărei parfum îl păstram încă în brațul meu, spiritul ei cuminte și trist, bogat în adâncuri necunoscute în care trăia o pasiune înăbușită. Erā o altă prăpastie, o prăpastie nouă, spre care întindeam brațele și inima, o prăpastie mai primejdioasă decât cea dintâi, pentru că o asemenea iubire, împărțită, nu ar fi îngăduit nici un hotar. Mâna lui Dumnezeu stătea acum deasupra mea și mă ducea pe calea cea dreaptă; eu nu știam și mergeam așa, ră-

tăcitor, prin beznă, pentruca într-o zi, să-i datorez numai Lui toată gloria mântuirii mele.

A doua zi dimineața, coborîi din vreme, și fusei foarte mirat când găsii pe Mrs. Yves scriind în sala de lectură. Îmi întinse mâna; privirile mele o întrebă despre ceea ce scria.

— Da — zise ea, cu glasul stins. Zâmbia, dar era palidă, foarte palidă.

Pusei lângă ea versurile mele într-un plic închis, zicând: poezia. La început nu înțelese; părî că nu-și aduce aminte; apoi făcî: oh! Ochii îi străluciră și deschise numai decît plicul. Ceti și reciti.

Din când în când privirile ei dulci se ridicau spre mine și se opreau în ochii mei, cu o expresiune de ne-grăit. În sfârșit, lăsă jos versurile și uitându-se la mine, se lăsă ușor pe spatele jețului.

Niciodată nu mai văzusem o asemenea privire, o privire așa de tare, așa de sticloasă, de rece și de pătimasă. Iubire, durere și groază, — acea privire îmi spuse totul, printr-o lungă și înfricoșată ațintire. Apoi, o văzui întunecându-se pe neașteptate. În sfârșit Mrs. Yves îmi zise „mulțumesc“ și începî să scrie. Cum însă eu stăteam în picioare dinaintea ei, își ridică puțin capul și-mi zîmbi ușor. Înțelesei tot, mă retrăsei în sala de-alături și așteptai.

Cred să fi așteptat o jumătate de ceas. Auzii pe Violet sculându-se, și mă întorsei la ea, ca să-mi cunosc soarta. Ea-și ținea o mână pe ochi și în mână cealaltă avea scrisoarea. Mi-o întinse și zise încet în englezește, aproape suspinând:

— Forgive me! Be kind to me! — Iartă-mă! Fii bun cu mine!

Apoi ieși, fără să am curajul s-o opresc.

Scrisese așa:

„Nu sunt Mrs. Yves, cum credeți dvoastră. Nu am bărbat; domnul care mă însoțește e unchiul meu. Asta nu-i o taină. Cineva de aici și-a închipuit, fără vreun alt motiv, decît poate inelul meu, că suntem soț și soție: și noi am lăsat să se creadă așa. Eu însă nu pot să vă las pe dvoastră în amăgire; cred că ar fi poate un rău din partea dvoastră și apoi chiar și din partea mea. Totuș e atât de dureros și atât de greu pentru mine, să vă spun dvoastră un lucru așa de simplu.

„Ne-am întâlnit pentru întâiaoară, acum câteva zile, dar cunoștința, pe care-o avem unul de altul, e cu mult mai veche. Dvoastră mi-ați vorbit despre un vis. Și eu v-am cunoscut pe dvoastră tot într-un fel de vis, anul trecut la Roma când am cetit *Luisa*.

Spiritului meu, care e mult mai liniștit și mai pozitiv decît al dvoastră, îi e teamă să nu aiureze când se gîndește la împrejurările acelei lecturi. De câțiva ani îmi eră ca și cum n-aș mai fi avînd inimă, vreau să spun, că inima mea eră așa de înghețată, încât nu mai putea să simtă frigul. De abia în primăvara anului trecut, căpătai din nou oarecare simțire, câteva clipe de dulce tristețe.

„Intr-o zi, tocmai 24 April, cam pela asfințitul

soarelui, mă dusei la cimitirul protestant din Porta S. Paolo, pe care nu-l cunoșteam pînă aci. Cameliile erau în floare, și bătrânele ziduri cu ierburi sălbatice, cu trandafiri galbeni, cu cârdurile de chiparoși — totul eră așa de frumos în acel asfințit de soare! Lângă piatra lui Percy Bysshe Shelley, găsii în iarbă o cărțuție cu titlul: *Luisa*. Pe semne, o pierduseră niște domni care ieșiseră tocmai atunci când intrasem eu. O deschisei, și ochii mei nimeriră locul acela, unde se pomeneste de legenda lubitului, pe care și azi îmi pare rău că n-o cunosc destul de bine, că nu știu cărui popor îi aparține. Îmi pricinui, poate și din pricina locului și a ceasului, o impresie, așa de vie, și-mi simții inima tresăltînd așa de pe neașteptate, încât avui frică și neliniște. Nu vroiam! Numaidecât pusei cartea acolo unde o găsisem. Paznicul mi-o aduse când vream să ies, gîndind că eu o uitasem și-mi trebui multă bătae de cap, pînă să-l încredințez că nu eră a mea. Trei zile după aceea, o prietină a mea, căreia-i cerusem ceva din literatura italiană modernă, mi-aduse *Luisa*. Avui sîmțămîntul, că această carte mă prigonește și aș fi vrut să n-o primesc.

„Am cetit *Luisa* într-o noapte. Fu ca un vis de acelea care te face să plîngi. Credeam cu tot dinadinsul că autorul trebuia să fie femeie, dar nu vreau să dau nici o însemnătate acestui lucru, deși poate nu eră tocmai indiferent; mă străduiam în schimb să înțeleg, dacă autorul credea, sau nu, în creațiunile lui ideale. Cercai să mă încredințez că nu credea și că poetul eră falș ca și povestea lui. Totuș nu putui să uit cartea, și nici să înăbuș dorința de-a cunoaște pe cel care-o scrisese.

„Dorința s-a îndeplinit aici. Dvoastră mi-ați arătat, ca din senin, o prietenie care m-a uimit. Vă mărturisesc, că la început mi-ați displăcut, pentru că mi se părea un fel de curtenire franceză, cu totul nesinceră; îmi eră peste putință să cred altfel! O clipă, am văzut într'asta o pedeapsă, pentru că n-am ascultat glasul rațiunii și nu m-am ținut mai departe de autorul *Luisei*, ci din potrivă, l-am întrebat dacă credea în plăzmuirile sale, admițînd în chipul acesta, că o asemenea credință putea să aibă loc. Și astăzi sunt neîncrezătoare în firea omenească, dar nu-mi vine să cred acum, că prietenia dvoastră nu ar fi sinceră în această clipă. Dacă îmi e greu și dureros să spun că mă numesc miss Yves, e pentru că un asemenea cuvînt din partea mea, vă va face poate să gîndiți lucruri ce nu sunt cu putință.

„Sunt logodită și soarta mea e să trăesc într-un orașel de dincolo de Alpi, alături de o ființă pe care-o cunosc și-o prețuesc în deajuns, pentru a fi putut consimți la această legătură, în care de alminteri nu caut fericire și nu cred că va putea să mi-o dea.

Mi-ați adus acum poeziă dvoastră. Sunt înduioșată, foarte înduioșată; ați putut vedea singuri! Întreb pe Dzeu, de ce nu ne-a întâlnit cu câțiva ani mai înainte, când poate am fi putut fi fericiți. Sunt totuș mulțămîntă, o mulțămire tristă, și cu această întîlnire așa de tîrzie și așa de scurtă. Deși nu cred în statornicia simțirilor omenești, cred cu toate astea, că

amintirea poate să păstreze, într-un chip nelămurit, ceva din mireazma simțirilor care s-au curmat și nu mai au viață. Dvoastră vi se va părea rece și aspru acest fel al meu de-a vorbi, dar eu l-am învățat la o școală cu mult mai rece, cu mult mai aspră, cu mult mai amară de cât v-aș putea spune. Deocamdată, dorința noastră de-a ne cunoaște nu ne va prileji decât durere, rodul obișnuit al dorinței! Dar vremea va lecu, ne va lecu pe amândoi; trecerea vremei de-abia va mai lăsa, în locul rănit, o senzație ușoară. Nu veți avea nici deșartă mângăere, ca să vin și să plâng pe următorul dvoastră.

Dvoastră veți trăi, după cum nădăjduesc din tot sufletul, cu mult mai mult de cât mine, care sunt o ființă de prisos, și veți desgroapă, pentru mângăerea multora, toată partea bună, care cred că zace în inima omenească. Și chiar dacă din această inimă n-ar izvorî de cât niște fapte bune de mică însemnătate, câteva gânduri alese, trecătoare, totuș cel care n-are credința dvoastră, va trebui să mărturisească, că iluzia, așa aburoasă cum e, poate câteodată să se prefacă într-o picătură de rouă, să cadă pe un fir de iarbă și să-l învieze.

„Dvoastră așteptați să sfârșesc, iar eu trebuie să-i dau zor, pentrucă e vremea să mă întorc la unchiul meu. Sentimentul dvoastră îmi face atâta cinste și-mi răscolește simțirea atât de mult, încât trebuie să fiu cu dvoastră de-o desăvârșită sinceritate.

„M-au logodit, din propria mea vrere, cu un om pe care-l cinstesc, dar sunt piedeci cu mult mai mari decât aceasta, care nu îngăduie inimii mele să iubească un strein. Niște întâmplări vechi îmi smulg puțința de-a fi fericită pe această cale, cum și pe aceea, de-a da altuia fericirea.

De ce n-aș spune-o? Dvoastră știți să ghiciți atât de mult! Am mai iubit și-am iubit prea mult. La douăzeci și cinci de ani, e ca și cum aș avea cincizeci: trebuie să socotesc fiecare avânt nou al inimii mele ca o slăbiciune josnică, ca o nebunie.

„Rămâneți cu bine. M-am gândit o clipă dacă pot adăoga „prietenu meu“, și dacă prin acest cuvânt nevinovat, aș putea să mulțamesc avântul închipuirii dvoastră. Înălăturai însă nevinovatul cuvânt. Mi-am zis, că e mai frumos să ne mulțămim cu cât ne-a fost dat să avem, cu cele câteva clipe de îngemănare sufletească și de curată prietenie. O legătură de prietenie între noi n-ar fi priincioasă nici chiar în viitor; ea ar face mai chinuitoare starea noastră sufletească. Vom păstra astfel mai curată și mai poetică amintirea clipelor de acum.

„Eu plec poimâne, și poate chiar mâine, dacă va fi cu puțință. Încă odată, rămâneți cu bine. Să mă iertați, și vă rog, să nu căutați, să treceți peste ceea ce voința și rațiunea mea recunosc de necesar. Vă mulțumesc pentru versuri, și Dzeu să vă binecuvinteze în tot ceea ce veți lucra și tot ceea ce veți iubi.“

„Violet Yves“.

— urmează —

0 0 0

NUMAI NOI

ADA NEGRI

O lasă-mă să-mi razim tainic fruntea
Pe pieptul tău, când suntem numai noi,
Să-mi plâng așa durerea nesfârșită,
Cu lacrimi să plângem amândoi —

Mi-așa de dor de lacrimi.

O lasă-mă să caut dulcea pace
La sânul tău... și să mă odihnesc,
Ca pasărea de zboru-i ostenită,
Ca florile când toamna vestejesc,

Căci eu doresc odihnă.

Pe fruntea ta senină și frumoasă
O lasă-mă sărutul blând să-l pui,
Și tremurând să-ngân atunci cuvântul
Și șoapta dulce-a dragostei să-ți spui...

Mi-i sete de iubire.

Octavian Lupeanu.

0 0 0

Turiști, urcând prin o prăpastie îngrozitoare din Alpi.

FEMEEA ȘI TURISTICA

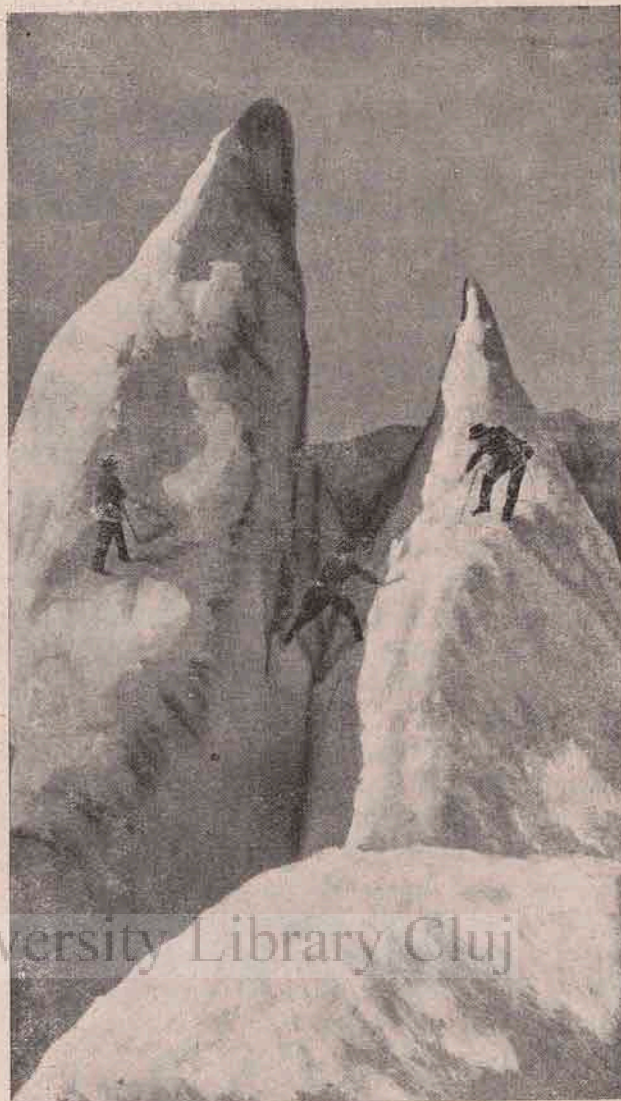
Turistica obositoare și anevoioasă, eră mai demult un sport obicinuit mai mult la bărbați, femeilor li se consideră de mare bravură, dacă vreuna mai curajoasă, urcă câte un munte mai mic al Alpilor. Ca multe altele, s-a schimbat și asta în ultimile două decenii. Numărul turistelor s-a înmulțit din an în an. Între ele aflăm foarte multe, cari în privința curajului nu stau cu nimica în urma bărbaților.

Succesele acestor dame curajoase, în deosebi austriace și germane, sunt amintite în cronică Alpinismului cu cea mai mare laudă și admirație. În timpul din urmă a străbătut o turistă, în societatea mai multor bărbați, chiar și pe piscurile celui mai înalt munte din lume, ale Himalaiei. La început socotea lumea sportul acesta de nepotrivit femeilor, și pătimășele urcătoare a trebuit mult să lupte, să poată convinge pe surorile lor de alte păreri, cât e de sănătos, de sublim, să te vezi în vârful de munte; cum te învață acest sport, mai mult ca oricare altul, să cunoști și să îndrăgești natura.

Astăzi s'a trecut cu totul, peste păreri contrare acestei prea plăcute distracții. Întâlnim turistele în toate părțile Alpilor, le vedem agățându-se pe cele mai piezișe stânci, balansând pe colțurile cele mai primejdioase. Le aflăm chiar și în părțile cu eternă zăpadă, prin ghietașe, cu toate că locurile acestea sunt distrugătoare frumseții.

Urcarea pe stâncile de var lângă Innsbruck. Și aici din doi urcători, unul e femeie.

În ghietașele de pe Montblanc. Trecerea peste o despicătură a ghietașelor e încercată, precum ne arată chipul, de o damă.

Soarele ce se reflectează pe suprafața munților cu zăpadă și ghiață, arde și creapă pielea feșii. Nu ajută aici nici alifii, nici așa numitele *văluri de ghietașe*, pe cari și le iau damele cu sine. Cea mai frumoasă femeie ajunsă pe locurile acelea se face de nerecunoscut. Săptămâni întregi îi trebuie să-și vindece pielea ca să i se poată cunoaște că a fost cândva și frumoasă. Pe aceste ființe îndrăznețe, nu le mai împiedecă nici chiar risicul de a-și pierde frumseța, lucru la care să știe că țin femeile foarte mult.

Luând în considerare greutatea ce trebuie învinse în astfel de excursiuni e îndoielnic de mai ai dreptul să vorbești astăzi despre un *sex slab*. Uneori să mai întâmplă, dar foarte rar, că ajunsă câte o societate de turiști în așa numitele *colibe de recreare*, ce sunt anume făcute prin Alpi pentru turiști, câte o turistă mai gingașe e așa de obosită, că trebuie bărbatul să îngrijească de fierțul cafelei, — dar acestea sunt excepții, și e cunoscut că nu există regulă fără excepții.

Înainte deci, cutezătoarelor turistele Distracția aceasta ademenitoare va cuceri desigur și între damele noastre.

— Noli —

0 0 0

FLORI DE-O ZI

CARNEGIE

Decâteori rostesc numele acesta, simțesc o venerațiune față de omul care-l poartă și, tot mereu mai mult îmi face impresia, că acest nume e singurul cuvânt, care exprimă noțiunea bogăției câștigată prin muncă neobosită și prin istețime, și a progresului realizat pe urma acestei bogății. Căci Carnegie, regele banului, cum i se zice pe la noi, acest miliardar al Americii, e și un mare protector al artelor și al înaintării culturale peste tot. Sumele dăruite de el în scopuri culturale, urcă la câteva zeci de milioane, și azi nu există alt om bogat, care să se poată asemăna măcar, cu el în dărnicie. A-l prezintă pe Carnegie în lumina adevărată, e datorința, înainte de toate, poate a vreunui psiholog, care mai e și iscusit maestru al condeiului. Câte gânduri, câte planuri, câte pătrunderi momentane a situațiilor s'or fi perindat în sufletul acestui om în cursul vieții, nu e lucru ușor de ghicit, și descoperirea acestora e o lectură dintre cele mai captivante. Va fi știut-o și Carnegie aceasta, când s-a hotărît să-și scrie biografia, care aruncă o lumină așa de interesantă pe viața acestui om. Cetindu-o, îl vezi la început mititel, băietan, care lucrează pentru 1 dolar și 20 cenți într-o fabrică, contabil în cancelaria unui fabricant apoi, telegrafist, secretar al directorului celei dintâi societăți de căi ferate americane, însuși director al ei, și pe urmă cel mai puternic acționar și conducător al unei societăți de înființat poduri. De aci înainte banii curg gărlă, cu o iuțea ameteitoare, și Carnegie, care trebuia să iscălească cambii, ca să pună în picioare această societate, se pomenește deodată, că-i om puternic și stăpân al piețelor de bani.

Vecinic ajutat de noroc, a fost totdeauna condus de-o mână nevăzută pe calea vieții și niciodată nu s-a poticnit. Cariera, dacă putem numi astfel viața lui, se-ncepe, când cumpără primele zece acțiuni de-ale societății „Adams Express Company“. El însuși povestește această pagină din viața sa, în chipul următor:

„Scott — șeful lui Carnegie, când era secretar la societatea de căi ferate Pennsylvania — care era un om foarte bun și adevărat prieten, și care într-adevăr m-a iubit, într-o zi mă-ntrebă, că n-am cumva un capital de 500 dolari, sau n-aș putea câștiga cumva capitalul acesta, fie și luându-l împrumut.

Acum trebuia să mi se prezinte simțul comercial, dacă-l aveam peste tot. Am simțit, că în clipa asta se deschide înaintea mea o ușă, ca să particip împreună cu șeful la o întreprindere comună, și ar fi fost o prostie, ba ar fi fost chiar pălmuirea viitorului meu, și a providenței mele, dacă n-aș fi apucat cu amândouă mâinile după ocazia ce mi se îmbia.

Am răspuns deci repede:

— Da, cred, că voi putea câștiga suma aceasta.

— Bine — răspuse Scott — câștigă-o deci. Tocmai acum a murit cineva, care are zece acții dela „Adams Express Company“. Eu îți recomand, să cumperi aceste acții. Prețul fiecărei e 50 de dolari și, dacă n-ai cumva suma întreagă, eu bucuros te împrumut.

Eram într-o situație ciudată. Toți banii familiei noastre n-ar fi făcut suma aceasta. Dar era cineva în familie, al căruia rezon limpede, cu-tezanță și ajutor, niciodată nu m'a lăsat în baltă, și eram sigur, că banii de lipsă — pe orișice cale — mi-i va câștiga — aceasta era mama. Așa s-a și întâmplat. Mama mi i-a câștigat cu ajutorul unei rudeni și am cumpărat cele zece acții dela „Adams Express Company“.

„Adams Express Company“ plătește pe lună după acții un procent dividendă, și am văzut numai deodată, că-mi sosește cuponul despre cei dintâi cinci dolari. Și azi parcă văd înaintea ochilor renumitul cupon, cu următoarea subscriere ceteată: *I. C. Babcock, cassar.*

Făcusem deci întâiul pas pe cariera comercială și de întreprinzător. Întâiul pas spre viața de gheșeft...

În viața mea de mare însămnătate a fost și următoarea întâmplare: într-o zi, în cupeul, în care călătoriam, mă agrăiește un domn simpatic, care-mi face impresia unui farmer. Îmi spune, că a auzit dela conductor, că eu aș avea relații cu societatea de căi ferate Pennsylvania, și pentru asta ar dori să-mi arate ceva. Băgă apoi mâna într-o geantă mică și-mi arată un cupeu de durmit în miniatură. Omul acesta era inventatorul cupeelor de durmit: *Woodruff.*

Am văzut îndată însămnătatea invențiunii. L-am rugat, ca în săptămâna viitoare, să vie în Altoona, ceea-ce el a și făcut. Scott îndată, după cum avea obicei, primi ideea, luă în mâinile sale toată afacerea și legă contract cu Woodruff, în senzul căreia, drept probă, aranjază două vagoane de durmit pe calea Pennsylvania.

Woodruff, înainte de a pleca din Altoona, mi-a făcut încă odată vizită și mi-a propus, să intru cu el în afacere. M-am învoit, dar n-aveam bani și ce-i mai rău, nu știam nici de unde aș putea căpăta. În sfârșit m-am hotărât, să recurg la un bancher bogat pentru un împrumut, obligându-mă a i-l plăti în rate lunare, de câte 15 dolari.

Bancherul se învoi și, niciodată nu uit scena asta, cum își puse mâna pe umărul meu, zicându-mi:

Totul e în ordine, Andy. Dta ești bun înaintea mea pentru suma aceasta.

Atunci am iscălit întâia oară în viața mea cambii și, ce e mai mult, că la urma urmelor oricine poate iscăli un cambiu — am aflat și un bancher, înaintea căruia eram bun pentru suma aceasta.

Plățile ulterioare s-au acoperit din dividenda, care cădea pe mine, din venitul vagoanelor de durmit, și cel dintâiu câștig din afaceri îl atribui tocmai societății acesteia pentru vagoanele de durmit Woodruff, pe care mai târziu apoi a cumpărat-o *Pullmann.*

Într-asta devenisem director al căilor ferate de pe linia Pittsburg, și m-am rentors din nou în simpaticul, vechiul și de fumuri înegritul meu Pittsburg. Pe vremea aceea podurile dela drumurile de fer se făceau exclusiv din lemn, numai tocmai societatea noastră încercase cu poduri de fer turnat. Am văzut că podurile de lemn la nici un caz nu pot fi practice, și am înființat în Pittsburg o societate pentru zidirea podurilor de fer.

N-aveam bani de-ajuns și am recurs din nou la bancă, ca să pot plăti partea speselor, ce cădea pe mine. Banca mi-a votat și suma aceasta și am înființat societatea Keystone, pentru ridicarea podurilor de fer, care a reușit de minune. Întâiul pod mare, pe care l-a ridicat societatea noastră, a fost cel peste râul Ohio, cu arcuri de trei sute de pași. De-atunci societatea noastră a zidit încă o mulțime de poduri mărețe. Această întreprindere a fost începutul activității mele de gheșeft și aici s-a început cariera mea de mare întreprinzător. Din această întâie întreprindere s-au născut celelalte întreprinderi ale mele, căci din venitul acestora am făcut capitalul de fondare al celorlalte. Aici apoi s-a și sfârșit cariera mea de „negustor“. Și am abzis și de slujba ce-o aveam la societatea căilor ferate, ca toată vremea să mi-o dedic întreprinderilor mele mărețe.

Întotdeauna am avut dorința, să

fiu stăpânul meu cu însumi, ca din puterile mele proprii să produc ceva, ca să dau de lucru la o mulțime de om. Așa ne-am apucat noi — eu și conacționarii mei indispensabili și harnicii — de lucruri mari, și am muncit, ne-am întins mereu și mai departe, ca nu numai să putem sta pe picioare în viața comercială, care creșteă uimitor, a țării noastre, ci să fim și părtași ai dezvoltării acesteia.

Aceasta e istoria „anilor mei de școală” și a felului cum m-am făcut om de mine stătător. Ce s-a întâmplat după asta, e deja lucrul meu privat!..

○ ○ ○

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISE NU SE ÎNAPOIAZĂ

I. din munți. Deslegarea a fost greșită. Prin urmare — primești o ilustrată, drept premiu.

D. Izverniceanu. Ccazional se va publica, cu unele modificări.

Dra Emilia Safta. Abonamentul dv. e achitat până în 1913.

Obald. Am vră să nu ne înșelăm în prorocire, când afirmăm, că în scrisul dtale vedem licărind talentul. Ai scene sentimentale reușite și ai chiar o formă destul de rotunzită. N-ai însă deprindere. Trebuie să cetesti mult, să cetesti cu luare aminte, să-ți îmbogățești limba și să înveți corect românește. Scrie mai departe,

scrie mereu, dar nu trimite încă la reviste și gazete. Ar fi bine să mergi la vreun gimnaziu românesc pe anul viitor.

N. F. Partea primă e interesantă, dar dezvoltarea mai departe e slabă. Trimite-o la vreo gazetă, poate va publica-o.

T. M. Una a fost publicată în „Solia Satelor”, n-are înțeles s-o mai publicăm și noi. De ce ni-o trimiți și nouă?

X. Y. Sânt strofe frumoase, dar păcat, că unele versuri forțate strică toată poezia. Nu ești încă pe deplin stăpân pe versificație și n-ai destulă rutină. Cu sânguință mai multă și cu mai multă deprindere ai putea să dai ceva și mai bun.

E. A. C. Nu sântem de acord cu părerile dtale. Deși ai dreptate poate întrucâtva, totuș prea ai generalizat subiectul. N-o publicăm.

A. L. În poezia ce ni-o trimiți e prea puțină poezie. Versurile de altcum sunt fluente, dar asta nu e de ajuns.

Angelica. Vă rog s-o prelucrați în formă de scrisoare, dându-i estindere mai mare. Tema adevărată e prea puțin atinsă. În felul acela se va putea publica la cronica feminină în unul din numerii viitori.

T. M. în Budapesta. Încercare de diletant, neizbutită. Nici macăr stilul nu are nimic poetic, captivant. Fraseologia e prea oficioasă, prea seacă. Subiectul ca atare ar putea fi tratat foarte frumos.

R. Cântecul dvoastră e foarte banal și foarte slab. Ai pus cuvinte lângă cuvinte, fără considerare la ritm și la rime. Nici o licărire de poezie nu aflăm în cele două strofe.

Dra Viorica Furdul. Cu abonamentul santeși în regulă.

Cella. Dați numele întreg, altcum nu vă răspundem altădată. Din cele trimise nu publicăm nici una.

Valeriu Ciorman. Bani i-am primit. Cărțile s-au trimis.

V. Amandia. Abonamentul dtale e plătit pe $\frac{1}{2}$ de an.

Dr. Bianu. Abonamentul dv. e plătit pe anul întreg.

Viorel. Nu se poate publica. Desemnul trebuie făcut frumos și curat. Apoi n-ai indicat unde se-ncepe deslegarea și asta trebuie indicat.

G. Hulpus. Revista apare regulat în fiecare duminică.

E. Cioran. „Poemele singurătății” acum se tipărese. Când vor fi gata, vom anunța.

L. D. Ghicitura trimisă n-o putem folosi. Trimiteți-ne altele și comunicați-ne felul cum se desleagă, cuvânt de cuvânt, că noi n-avem vreme să ne spargem capul cu deslegatul ei. Desemnul se fie cât se poate de curat.

Iuliu V. Sabo. Cartea și-sa trimis.

V. B. Seleuseanu. Dlui Z. Bărsan scrie-i la „Teatrul Național”, București. Scrisoarea trimisă am cetit-o cu drag și ni-a plăcut. E frumoasă și plină de duioșie. Ca formă însă nu-i tocmai reușită. Și-apoi e prea subiectivă, prea de interes personal numai, și pentru asta n-o putem folosi. Mai scrie câteodată și mai trimite-ne și nouă din când în când, să vedem cum te dezvolti.

○ ○ ○

GHICITURI ILUSTRATE

Ghicitura ilustrată din rândul trecut au deslegat-o corect următorii: Zaharie Pop, Gherla; Ionel Moța, Orăștie; Hortense Dima, Hunedoara; Emilian Vlad, Blaj; Nicu Secașan, Sibiiu; Ioan Lucaciu, Săliște; Iosif Stoica, Brașov; Cornel Pascu, Brașov; V. Stoica, Pétromani; Romul Blaga, Brașov și Letiția Dima, Hunedoara. Premiul l-a câștigat: *Ionel Moța, Orăștie; Emilian Vlad, Blaj și Letiția Dima, Hunedoara.* — Deslegarea ghiciturei e următoarea:

*Cad fulgușorii de zăpadă,
E tot mai trist, tot mai pustiu.*

Deslegarea ghiciturei alăturate să ni se comunice pe o cartă postală deschisă, până în 22 I. c. Deslegarea se face după săritura calului. Începutul îl arată steluța. Tecstul e de Ida von Dueringsfeld, traducerea de Valentin Bude. Ghicitura e a dlui Liviu Al. Ve Russu.

„COSINZEAEA”
se află de vânzare în Brașov la
Librăria I. Chiroiu.

